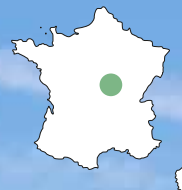

Door de vier departementen van de regio Bourgogne lopen vier kanalen die onderling verbonden zijn in een lus van 800 km. Hun bewegwijzerde jaagpaden liggen als een groen biljartlaken uitgerold voor de recreatieve fietser die zich ver van het verkeersgeraas wil volzuigen met natuur. Doe je in steden als Chalon-sur-Saône, Auxerre, Beaune en vooral Dijon nog wat cultuur op, dan kan de fietspret niet op.

→ Tekst en foto's Ward Van Loock

Le Tour de Bourgogne à vélo

Langs het Canal du Nivernais.

De kathedraal torent boven Auxerre uit.

Het Canal du Nivernais heeft naast sluizen ook veel kronkels.

Canal du Centre

Chalon-sur-Saône is een aangename stad om in rond te drentelen, een kijkje te nemen in de kathedraal en de vakwerkhuisen van het oude centrum te bewonderen. We zoeken aan de rand van de stad het Canal du Centre op dat al sinds 1793 de Loire met de Saone verbindt, ofwel *l'Atlantique avec le Méditerranée*. Dat was slim bekeken in een tijd van onberijdbare modderwegen, want zo konden de staalfabrieken van Creusot en de koolmijnen van Montceau-les-Mines hun afgewerkte producten en grondstoffen overal kwijt. Het grootste steenkoolbeken van Frankrijk hield het vol tot 1992, alleen Creusot maakt nog altijd gietijzeren kookpotten. Na 90 km eindigt het kanaal op een originele manier in de Loire. In plaats van een gelijkgrondse monding heeft ingenieur Julien in 1838 het kanaal vakkundig over de Loire geleid. Aan de overkant van deze lange 'pont-aqueduc' gaat het Canal du Centre naadloos over in het Canal latéral à la Loire. Dit parallelkanaal was nodig om de vaak onbetrouwbare waterstand van de Loire te vermijden. We volgen nog enkele kilometer zijn jaagpad en als toetje een spoorwegberm. De camping aan de rand van *Bourbon-Lancy* ligt er idyllisch bij. Het plaatsje zelf verrast ons volgende ochtend met zijn mooie parkomgeving, zijn goed bewaard middeleeuws belfort en een stokoude stadspoort.

Canal du Nivernais

Tot onze derde waterweg fietsen we ter afwisseling een dagje 'over land'. Zo komen we in contact met een veeboer en zijn grazende Charolaiskoeien, bekend om hun mals smakelijk vlees. Onderweg krijgen we tweemaal oogcontact met de sloom-stromende Loire. *Decize*

ligt op het waterkruispunt Loire-Canal du Nivernais, maar biedt ons behalve een camping weinig interessants. Hier begint het Canal du Nivernais aan zijn traject van 174 km naar het noordelijker gelegen Canal du Bourgogne. Zijn vele kronkels en onverwachte wendingen bieden ons telkens weer andere uitzichten op de omringende heuvels. Tot halverwege moet een hoogteverschil van 170 m overwonnen worden en daar zijn maar liefst 35 sluizen voor nodig. Stel je voor: over een afstand van 63 km om de 1,8 km een sas. Voor al de plezierjachten is geduldig elke versassing ondergaan een mooie deugd.

Vanaf het jaagpad zien we hoe kanaal en rivier elkaar telkens weer aantrekken en afstoten.

Auxerre

Bij het naderen van de waterscheiding tussen het Loirebekken en het Seine-stroomgebied kunnen we met onze fiets niet mee door de smalle kanaaltunnel. Die werd vanaf 1784 gegraven onder de hoogste heuvel. Pas in 1842 was het kanaal klaar. Het diende hoofdzakelijk voor het transport van brandhout uit de bosrijke Morvanstreek naar Parijs. Zogenaamde 'floteurs' stuurden lange drijvende houtvloten richting Seine. Deze traditie van houtdrijftransport stierf uit rond 1923. Infopanelen op de oever vertellen er alles over.

Na de waterscheiding volgt het kanaal volledig de stroombedding van de Yonne en fietsen we heerlijk sluisafwaarts (en aval). Vanaf het jaagpad zien we hoe kanaal en rivier elkaar telkens weer aantrekken en afstoten. Ze lijken wel een lastig maar toch onafscheidelijk koppel en vanaf *Auxerre* gaan beiden helemaal in elkaar op. Meer dan in het eerste kanaalgedeelte liggen er enkele stille stadjes zoals *Clamecy* en *Cravant*. De rijkdom straalt van elke gevel af en dat is niet verwonderlijk want we zijn in de Auxerrois, een welvarend wijngedebied met rode wijnen zoals pinot noir en de zeldzame césar-wijndruif. Vanaf de bekoorlijke promenade langs de Yonne torent de kathedraal boven Auxerre uit. In zijn smalle straatjes is de Tour de l'horloge uit 1483 dé toeristische trekpleister.

Kersen en Grimbergen

Na Auxerre is de trekweg langs de Yonne in zo'n erbarmelijke staat dat we noodgedwongen op een drukke D-weg belanden op weg naar onze camping. Plots hoor ik achter mij een motorrijder, die aan Julien dwingend teken doet om te stoppen. Ik vrees voor een verkeersboete, maar het blijkt een gewone motard te zijn. Ik houd me bewust afzijdig want ik heb het niet voor lawaaiige moto's. Maar deze berijder blijkt zeer geïnteresseerd in ons en bewondert onze bepakte fietsen. We vertellen hem dat we enkele kilometer verder op de camping municipal overnachten. Daar worden we met veel egards ontvangen door beheerder Marie-France die al haar ambtelijke tijd neemt voor de inschrijvingsformaliteiten. Tot opeens onze motard aan het open venster opduikt en een portie kersen en twee flesjes Grimbergen in onze handen stopt. "Avec mes compli-

Decize aan de Loire.

Andermaal een fotomoment langs het Canal du Nivernais.

Het middeleeuwse hospitaal voor de armen in Beaune.

ments! Bon voyage!” En weg is hij. We hebben Marie-France mee laten proeven van de kersen, maar de Grimbergens hebben we ‘à sa santé’ leeggedronken.

Canal de Bourgogne

In Migennes mondt de Yonne uit in ons vierde kanaal. De graafwerken aan het Canal de Bourgogne begonnen al in 1774 met de bedoeling de Seine met de Saone te verbinden, ofwel *La Manche avec le Méditerranée*. Door technische en vooral financiële problemen sleepen de werken aan tot 1832. Over zijn ganse lengte van 242 km moesten er niet minder dan 189 sluizen, 4 aquaducten en een kanaaltunnel van 3 km gebouwd worden. Indrukwekkende cijfers, maar die laten we niet aan ons hart komen. De volgende vier dagen zullen we immers verworden worden met een edel snoer van erfgoed langs de oevers van het kanaal. Bij ons eerste monument hebben we pech. Het elegante kasteel van Tanlay, bekend van de film *Angélique, Marquise des Anges* (1964), is net die dag gesloten. Maar verderop nemen we al onze tijd om het kasteel annex tuin van Ancy-le-Franc te bezoeken: een 16de-eeuws juweeltje in Italiaanse Renaissancestijl. Later op de dag wacht ons een verrassing van formaat: naast het kanaal ligt de historische site van La Grande Forge de Buffon. We maken kennis met deze staalfabriek avant la lettre. Al in 1769 begon Louis Leclerc, graaf van Buffon, in een reusachtige hoogoven Bourgondisch ijzererts te smelten. Enorme hamers, aangedreven door raderen op een stromend riviertje, bewerkten tot 1982 (!) het roodgloeiende ijzer tot afgewerkte staalproducten.

Man tegen man

De volgende ochtend zien we halsreikend uit naar een historisch hoogtepunt: het Musée Parc Alésia. Op de Mont Auxois in de buurt van

Veneray-les-Laumes vond in 52 v. Chr. de beslissende veldslag plaats tussen de Romeinse keizer Caesar en Vercingétorix, de leider van de geallieerde Gallische stammen. De Romeinse overwinning wordt er in alle mogelijke vormen uitgebeeld en beschreven, inclusief een live man-tegen-mangevecht met wapens en schilden van toen.

De volgende vier dagen worden we verworden met een edel snoer van erfgoed langs de oevers van het kanaal.

Het dessert bij het gastronomisch erfgoedmenu van de dag is de scheepvaarttunnel van *Pouilly-en-Auxois*, een waar waterbouwkundig kunstwerk van meer dan 3 km lang. De constructie nam 7 jaar in beslag en kostte het leven aan 200 arbeiders. Eenmaal daags voert een schuit bezoekers en fietsers door de onderaardse gewelven. Maar daarvoor komen we te laat, spijtig. We fietsen dan maar door het bos langs de 32 luchtkokers van voûte en laten het Seinebekken achter ons. Waar het kanaal terug bovengronds komt, zijn we in het stroomgebied van de Rhône. Bij elke sluis dalen we beetje bij beetje: van 420 m in Pouilly naar 240 m in Dijon.

Châteauneuf vs Dijon

Vanaf het jaagpad ziet het dorpje *Châteauneuf* eruit als een onneembare vesting hoog op een heuvel. De steile klim van 2 km doet onze kuiten verstijven, maar eenmaal boven staan we oog in oog met een versterkte burcht uit de 12de eeuw, omgeven door even middeleeuwse

huizen. Als we na het kasteelbezoek rondwandelen door de stille straten, vernemen we van een stokoud mevrouwje dat ze nog met 87 bewoners zijn.

Nog 25 km scheiden ons van Dijon, maar eerst maken we een ommetje naar het kasteeldomein van *Barbirey-sur-Ouche*. De Ouche is het riviertje dat mee meandert met het kanaal tot in Dijon en daar het Lac Kir deed ontstaan, waar onze camping ligt. We bivakkeren hier twee nachten, want morgen trekken we een ganse dag uit om sporen van het middeleeuwse hertogdom Bourgondië te ontdekken.

Met zijn 150.000 inwoners is Dijon een overzichtelijke stad en dankzij de vele autovrije straten aangenaam om door te fietsen. We belanden eerst in het Parc Darcy waar sierlijke waterpartijen de herinnering levend houden aan ingenieur Henry Darcy die al in 1838 de stedelingen een waterleidingsnet bezorgde. Vandaar gaat het in een statige rechte lijn naar Le Palais des Ducs de Bourgogne. Het oorspronkelijk paleis is vervangen door een moderner complex, maar in onze ogen is de 15de-eeuwse uitstraling gebleven. Na al die tijd voelen we als Vlamingen een historische verbondenheid met dit paleis. Door het huwelijk van hertog Filips de Stoute met Margaretha van Male, dochter van de graaf van Vlaanderen, kwamen Vlaanderen en de rest van de Nederlanden vanaf 1384 onder Bourgondische bestuur. Een eeuw lang heersten achtereenvolgens Filips de Goede, Jan zonder Vrees en Karel de Stoute over de Nederlanden en brachten er voorspoed en welvaart. We lopen urenlang door de vele paleisvleugels en vergapen ons aan schilderijen, beeldhouwwerken en praalgraven. In de namiddag begint het lichtjes te miezeren, ideaal om ons te verdiepen in het dagelijkse leven van de gewone Bourgondiër in La Musée de la Vie Bourguignonne. Het contrast met het hertogelijk bestaan kan niet groter.

Hier vochten Caesar en Vercingétorix.

Pleziervaart op het Canal de Bourgogne.

La Côte d'Or

Na 11 dagen kanalenpret en erfgoed bekijken wordt het tijd voor een ander soort beleving: de wijncultuur. De laatste twee dagen trekken we door wijngaarden die uitgespreid liggen op de glooiende heuvels tussen Dijon en Chalon. De streek heeft zijn naam niet gestolen: 'gouden heuvels' waar de meest kostbare Bourgognewijnen vandaan komen. Als dagelijkse wijnrinker kijk ik met verbazing en ook ongelof naar de namen van de wijndomeinen. Geen enkele appellation of wijnkasteel komt me bekend voor. Ook wijndorpen als *Gevrey-Cambertin* of *Vougeot* doen geen belletje rinkelen. Tot we in een verstild dorpje een café open vinden. Op het terras neemt een vriendengroep zijn zondagse aperitief. Ze zijn zichtbaar in een vrolijke stemming. We geraken aan de praat en de cafébaas laat ons een goedkoop wijntje van de streek proeven. Hij vertelt ons dat je voor de beste Bourgognes 100 tot 200 euro en zelfs meer moet neertellen en ineens besef ik waarom de grands crus van de streek niet in mijn supermarkt te koop zijn. Plots zie ik een van de terrasgasten met mijn fiets rondjes maken op het plein. Aangeschoten van de wijn zwalpt hij vrolijk, zelfs overmoedig over de straat, terwijl ik mijn hart vasthoud. Maar gelukkig komt hij niet ten val en nemen we met een "c'était formidable" afscheid.

Langs een snoer van wijndorpijjes volgen we de bordjes van de *Route des Grands Crus* richting *Beaune*, onze laatste cultuurstop. In het stadshart pronkt Les Hospices, een middeleeuwse liefdadigheidsinstelling uit 1443. Dit Hotel-Dieu was een hospitaal voor de armen dat pas rond 1960 zijn deuren sloot. Terug op straat werpen we een laatste blik op de daken van bontgekleurde geglaazuurde pannen, die zo typisch zijn voor de streek rond Dijon.

Het wijnkasteel van Vougeot.

PRAKTISCHE INFO

Route en bewegwijzering

De 800 km van deze 'Tour' fietsten we in 13 dagen. Het gedetailleerde rittenschema en de link naar een uitgebreid fotoboek vind je in de uitgebreide steekkaart online. Langs de kanalen is het 'rondje' in twee richtingen goed bewegwijzerd. Om de kanalenlus te sluiten volg je tussen Dijon en Beaune de bewegwijzerde 'Route des Grands Crus' en tussen Beaune en Santenay de bordjes van 'La voie des vignes'.

Kaarten en gidsen

We gebruikten het Franstalige roadbook *Le Tour de Bourgogne à vélo* (Editions Chamina, www.chamina.com). Deze spiraalgids is verkrijgbaar in de reisboekhandel en de route (schaal 1:100.000) is tot in de puntjes uitgewerkt en goed gedocumenteerd.

ONLINE

